

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

11 – 13 жовтня 2018 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА

ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2018 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2018. – 327 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - к.с.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 02.10.2018 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

Література

1. Авдулов А.Н., Кулькин А.М. Парадигма современного научно-технического развития / А.Н.Авдулов, А.М.Кулькин. – М.: РАН ИНИОН, 2010. – 304 с.
2. Анализ и моделирование глобальной динамики / [Акаев А.А., Гринин Л.Е., Коротаев А.В., Цирель С.В. и др.]; отв. ред. А.В.Коротаев. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 352 с.
3. Ангелов Г.В. Социоэкологические аспекты техногенной цивилизации / [Ангелов Г.В., Буценко И.М., Демченко Д.М. и др.]; под общ.редакцией С.Р.Гриневецкого и В.М.Чугуенко. Одесса: Астропринт, 2007. - 408 с.
4. Баксанский О.Е. и др. Нанотехнологии, биомедицина, философия образования в зеркале междисциплинарного контекста / О.Е.Баксанский, Е.Н.Гнатик, Е.Н.Кучер. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 224 с.
5. Варфоломеев В.П. Управление высокотехнологичным производством / В.П.Варфоломеев. – М.: Экономика, 2009. – 336 с.
6. Котенко В.П. История и философия технической реальности / В.П. Котенко. – М.: Академический проект, 2009. – 623 с.
7. Лар'яновський І.С. Інтегральний аксіологічний підхід до оцінки науково-технічної діяльності / І.С. Лар'яновський // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2016. – №3. – С. 37-42.
8. Мейер К., Дэвис С. Живая организация. Грядущая конвергенция информатики, нанотехнологии, биологии и бизнеса / Кристофер Мейер, Стэн Дэвис; [пер. с англ.]. – М.: Хорошая книга, 2007. – 367 с.
9. Мунин П.И. Теория устойчивого развития: Информационные основы / П.И. Мунин. – [2-е изд.]. – М.: ЛЕНАНД, 2015. – 312 с.
10. Blanchard B.S., Fabricky W.J. Systems Engineering and Analysis / B.S. Blanchard, W.J. Fabricky. - [fourth edition]. - Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ, 2006.
11. Borner K. Communicating the structure and evolution of science / Katy Borner. – New York City: SEED, 2009, February 23. – 32 p. – (Web version).
12. Converging Technologies for Improving Human Performance: Nanotechnology, biotechnology, information technology and cognitive science: [National Science Foundation sponsored report] / [Edited by Mihail C. Roco and William Sims Bainbridge]. - Dordrecht (The Netherlands): Kluwer Academic Publishers, 2003.-482p.

СОЦІАЛЬНА КАТАСТРОФА В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ У 1920-1921 РР. (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ)

Шишко О. Г., к.і.н., доцент

Одеська національна академія харчових технологій

Протягом 1920 р. на тій території України, яка була окупована військами Червоної армії, швидкими темпами впроваджувалися заходи, які мали за мету сприяти завершенню «першого комуністичного штурму» [1, с. 121-122]. У сфері земельних відносин ці заходи були спрямовані на зміну системи землекористування та на злам соціальних відносин на селі. Суть цих заходів полягала у тому, щоб, за висловом голови ВУЦВК Г. Петровського, «докорінно змінити систему землекористування, приступити до колективізації сільського господарства або, інакше кажучи, перейти до державної комуни» [2, с. 88]. Про це він заявив на початку вересня, коли набирала оберті кампанія походу на куркуля, яка у кінцевому рахунку мала привести до ліквідації куркульства як класу. Разом з куркульством мала зникнути «стара спадщина – приватна власність, яка глибоко укорінилася в пам'яті селян, і від якої селянин ніяк не може відмовитись». На

зміну приватним господарствам мали прийти колективні, де «всі повинні бути рівними».

Ці тези Г. Петровського чітко продемонстрували два не те що різних, а протилежних підходи до розуміння земельних та соціальних відносин на селі. Комуністичні вожді, зокрема той же Г. Петровський, діяли відповідно до програмних засад своєї партії, які вони ж і затвердили та які передбачали відлучення селянина від приватної власності, від свого господарства та перетворення його на пролетарія. Як згодом писав Юрій Яновський у післямові до «Чотирьох шабель», його колосальне завдання полягало у тому, щоб «показати як пролетаризувалося 25-ти мільйонне селянство 30-ти мільйонної нації» [3, с. 168]. У той же час більшовицькі керманічі чудово розуміли, що інтерес селянина полягав зовсім у іншому, він прагнув мати власне господарство та вільно розпоряджатися результатами своєї праці.

Отже, механізм вилучення у селян збіжжя у формі продрозкладки, а згодом продподатку, перерозподіл землі та реманенту між заможними та незаможними селянами на користь останніх, спроби насадження колективних форм обробітку землі стали визначальними у стосунках влади в особі комуністичної партії та українського селянства протягом 1920-1921 рр. Антагонізм цих стосунків призвів до жорсткого протистояння з його чисельними жертвами з обох боків. Починаючи з другої половини 1921 р. на ці стосунки трагічний відбиток було накладено голодом, який охопив значну частину України, зокрема у грудні Одеська губернія офіційно була оголошена такою, яка голодує.

Наприкінці 1920 р. стало зрозуміло що «перший комуністичний штурм» провалився. Ліквідація «куркульського господарства» та насадження комун й артілей призвело до різкого зменшення засіву полів озимими культурами. У цьому контексті важливим джерелом відносно неупередженого аналізу стану справ у одній з трьох (разом з Донецькою та Запорізькою) найважливіших губерній «у плані здійснення соціальної революції на селі» є доповідь інструктора ВУЦВКа Д. Приходька, який проводив інспекцію Одеської губернії з 22 січня до 15 лютого 1921 р. Отже, у своїй доповіді інструктор ВУЦВКа зробив висновок про те, що «земельна політика протягом всього 1920 р. як по всій Україні, так і в Одеській губернії, дійшла на місцях до повного краху та довела, і доводить сільське господарство до повного упадку культури землеробства і розрухи господарства» [4, арк. 108]. Зокрема, створення комун з колективного обробітку землі привело до того, що у Вознесенському повіті у волостях від 10 до 20 тис. десятин землі так і не було зорано та засіяно.

Крім відсутності вивіреної земельної політики на значне погіршення стану справ у губернії впливала політика проведення продрозкладки. Особливу увагу у своїй доповіді Д. Приходько акцентував на брутальних методах її проведення, коли у деяких повітах справа дійшла до повного грабунку та знущань, насилля та свавілля над селянами. При цьому інструктор навів декілька прикладів, коли під час проведення кампанії походу на куркуля селяни розстрілювались без толку і без розбору як заручники і як куркулі. Зокрема, у Вознесенському повіті трьома загонами під командою Лойтера, Урсулова і Горського було розстріляно 78 селян. У Миколаївській волості загін Степанова розстріляв як заручників 5 осіб, з яких

два виявились середняками. У двох інших, Буврі та Щербини, сини перебували у лавах Червоної армії, а Тринько хоч і належав до заможних селян, але тільки но прибув з полону. У Балтському повіті, у якому план розкладки було виконано лише на 9%, селян розстрілювали цілими десятками як прийшли фронтіві військові частини, так і тилові, зокрема 63-тя Московська бригада ВОХРу. Крім масових розстрілів гнітюче враження на селян справляло спалення господарських споруд, особливо хлівів. Відповідно Д. Приходько зробив висновок, що «саме ці спалення, брутальна поведінка «відповідальних працівників» та розстріли вибили ґрунт у радянської влади та призвели до ще більшого посилення «бандитизму».

Цікавим виглядає аналіз Д. Приходьком «куркульського господарства». Отже, інтерес заможного селянства полягав у тому щоб зберегти «зразкові хутори», які створювались ним протягом останніх десятиліть. За середньої врожайності у 40-50 пуд. збіжжя з десятини, ці господарства за доброго врожаю давали 200-250 пуд. збіжжя. Це досягалось високою культурою землеробства, яка включала в себе дотримання сівозміни, використання штучних добрив та нової техніки, що давало можливість отримувати не тільки високі врожаї, але й збіжжя високої якості. Причому високою культурою землеробства відрізнялися німці, українці й болгари. Відповідно селяни прагнули порядку та закріплення за ними землі й висловлювали здивування, чому досі земля не розподіляється, щоби кожен міг знати, де і скільки у нього землі. Ці селяни готові були здавати збіжжя аби тільки у них залишилась земля і залишилось цілим господарство. Їхня політична позиція полягала у тому, що радянська влада мала або змінити свою комуністичну програму, або піти [4, арк. 109].

Але ця влада нікуди йти не збиралася. Опинившись перед загрозою повноцінної селянської війни, ця влада лише змінила тактику у земельному питанні, не відмовившись від стратегічної мети. Свідченням цьому стала нова економічна політика, яка призвела до суперечливих процесів у сфері земельних та соціальних процесів на селі. З одного боку, селяни отримали можливість повернутися до звичних форм господарювання, за ними було закріплено право користування землею на наступні 9-ть років, було частково відновлено вільну торгівлю тощо, а з іншого, – вони продовжували знаходитися під тиском необхідності виконання плану продрозкладки за 1920 р. та сплати продподатку за 1921 р. Якщо мова про відбирання землі та реманенту вже не йшла, то голод у Поволжі та перманентна нестача продуктів у північних губерніях Росії вимагали продовження викачування збіжжя з України.

У цьому процесі Одеській губернії належала провідна роль, відповідно до закону «Про хлібну розкладку», який було прийнято у серпні 1920 р., тут мало бути «заготовлено понад 40 % збіжжя Республіки» до 15 лютого 1921 р. Але до цієї дати так і не вдалося зібрати запланованих 8 млн. пуд., тому було прийнято рішення хоча зібрати 3 млн. до 1 вересня 1921 р. Цей показник також не було виконано, було зібрано близько 827 тис. пуд. [5, с. 32]. Ця статистика ще раз вказує на той факт, що селяни добровільно не збиралися віддавати своє збіжжя чужій для них державі.

Така сама ситуація склалася щодо сплати продподатку, свідченням чому став один з пунктів резолюції пленуму Одеського губернського комітету КП(б)У.

У зв'язку з тим, що у деяких волостях селяни були згодні сплачувати продподаток лише частково, а у деяких зовсім відмовлялися його сплачувати, резолюція зобов'язувала губревтрибунал направляти туди виїзні сесії «для розправи на місцях з невикористаними платниками, застосовуючи репресії включно з конфіскацією майна і відправкою винних на примусові роботи». Процес збирання продподатку та робота ревтрибуналів була неможливою без присутності військової сили, то резолюція зобов'язувала вже селян утримувати військові частини «по фронтівій нормі» до того часу доки не буде повністю сплачено податок. Крім цього, у таких волостях закривалися ринки, діяла заборона на вивіз продовольства для продажу [6].

На пленумі губкому було прийнято рішення з 1 жовтня до 1 листопада оголосити податковий місяць, протягом якого мало бути виконане завдання центру на 100%. Той факт, що станом на 1 грудня це завдання було виконано на 60%, вказує на те, що селяни Одеської губернії, не дивлячись на каральні заходи влади, як і в попередні роки чинили спротив примусовому вилученню у них збіжжя. Більше того, вони «перейшли до системи терору, вбиваючи не тільки партійних, але і місцевих радянських працівників, не пов'язаних навіть з компартією» [6].

Таким чином, аграрна політика комуністичної партії протягом 1920-1921 рр. призвела до соціальної катастрофи в українському селі, коли було зруйновано не тільки систему землекористування, а й нівельовано статус хлібороба, який прагнув вільно працювати на власній землі та вільно розпоряджатися результатами своєї праці. Каральні заходи влади та голод довершували картину соціальної катастрофи.

Література:

1. Кульчицький Станіслав. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928) / С. Кульчицький. – К.: Основи, 1996. – 396 с.
2. Петровський Г. І. Вибрані статті і промови / Г. І. Петровський. – К.: Політвидав України, 1978. – 434 с.
3. Яновський Ю. І. Вершники: Романи, оповідання. - Харків: Фоліо, 2006. - 318с.
4. Центральний державний архів громадських об'єднань України, ф. 1, оп. 20, спр. 617, 133 арк.
5. Советское строительство. Орган Одесского Губернского Исполнительного Комитета. – 1921, декабрь. – № 11.
6. Вісти Одеського губернського виконавчого комітету і губернського комітету КП(б)У. – 1921. – 2 жовтня.

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ЯК «АГЕНТИ ЗМІН» СУЧАСНОЇ МОДЕРНОЇ ДЕРЖАВИ

Дмитрашко С. А., к.п.н., ст. викладач кафедри соціології, філософії і права
Одеська національна академія харчових технологій

На сьогоднішній день Україна відіграє вирішальну роль в Центрально-східній частині Європи. Для того, щоб молоде покоління українців стало «агентами перетворень», необхідно провести реформи, залучити нових лідерів і, головне, сформулювати ідею суспільства й стратегему політичного розвитку. Одним із найважливіших ресурсів політичних перетворень є ідеологічний, оскільки саме політична ідеологія містить в собі політичну ідею, визначає шляхи,

- Ангелов Г. В., к.і.н., професор, Лар'яновський І. С., к.ф.н., ст. викладач,
Шевченко Г. А., к.ф.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса
97. СОЦІАЛЬНА КАТАСТРОФА В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ У 1920-1921 РР. (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ) 250
Шишко О. Г., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса
98. НОВА ГЕНЕРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ЯК «АГЕНТИ ЗМІН» СУЧАСНОЇ МОДЕРНОЇ ДЕРЖАВИ 253
Дмитрашко С. А., к.п.н., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса
99. ДО ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 256
Пурцхванідзе О. В., к.ф.н., доцент, Паскаренко О., студентка (Молдова)
100. МОРАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА 259
Зухіна Євгенія Миколаївна, викладач II категорії,
Механіко – технологічний коледж
101. ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ЗА ВЫСОКИЙ ТЕМП ИЗУЧЕНИЯ МАТЕРИАЛА 263
Лысяный А.А., преподаватель
Колледж нефтегазовых технологий, инженерии и инфраструктуры сервиса
102. СТУДЕНТСЬКА СІМ'Я: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 267
Мамроцька О.А. канд. істор. наук, асистент, Петрова К. студентка (Росія)
103. СУЧАСНІ МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ 269
Мамроцька О.А., к.і.н., асистент, Аганіязова О., студентка (Туркменістан)
104. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ. ІСТОРИЧНЕ ПІДРУНТЯ РІВНОСТІ СТАТЕЙ 272
Орлова В. О., к.ю.н., ст.викладач, Зейналов М. студент (Азербайджан)
105. ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО НАПРЯМУ УКРАЇНИ НА МОЛОДЬ 274
Орлова В. О., канд. юр. наук, ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса
106. ИЗУЧЕНИЕ УРОВНЯ АКАДЕМИЧЕСКОЙ ПОРЯДОЧНОСТИ СРЕДИ СТУДЕНТОВ КНТИИС ОНАПТ 276
Пеньковская Н.К., к.п.н, преподаватель
Колледж нефтегазовых технологий, инженерии и инфраструктуры сервиса
107. ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЯК СПОСІБ ВИХОВАННЯ ДРУЗІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ 280
Тодорова С. М., канд. філос. наук, доцент, Гончаров М., студент (Білорусь)
108. САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ЛИЧНОСТІ И СОВРЕМЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ ТРУДОВЫМ КОЛЛЕКТИВОМ 284
Мельник Ю. Н. канд. філос. наук, доцент, Абдуллах А. Б. студент (Лівія)
109. РОЛЬ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ В ГУМАНІЗАЦІЇ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕСА 288
Стояно О. А., канд. филос. наук, доцент, Абу Х. К. студент (Ліван)
Одесская национальная академия пищевых технологий
110. ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 291
Самокиш В. П. канд. юр. наук, ст. викладач, КумарСандіп студент (Індія)
111. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ ПЕРСОНАЛОМ В ПИЩЕВОЙ ОТРАСЛИ 294
Черкасский А.В. канд. истор. наук, доцент, Валі Ахмед студент (Єгипет)
112. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ЛІДЕРСТВА У ВИРОБНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ 297
Черкаський А.В., канд. істор. наук, доцент, Мбемба Є., магістр (Ангола)
113. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ИНФОРМАТИЗАЦИИ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА, КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИНТЕРЕСЫ СТРАНЫ 301
Черняк Г. А., к.и.н., доц., Кириченко И.А., аспирант, Крылов Н. Г., студент